

תורה שבעל פה

תפילה כמפגש

הוראות

א. משך הבחינה : שעה וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה :

בשאלון זה פרק אחד - (20 x 5) – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין

ד. הוראות מיוחדות : אין

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

השאלות

ענו על חמש מן השאלות 1-6 (כל שאלה 20 נקודות)

1. פתיחת התפילה

א. בשולחן ערוך נפסק: "נשים מברכות ברכת התורה" (אורח חיים, מז, יד).

(1) מדוע היינו חושבים שנשים אינן חייבות בברכה זו?

(2) הסבירו שתי סיבות שבגללן נשים חייבות לברך את ברכת התורה.

(10 נקודות)

ב. כיום אנחנו מברכים את ברכות השחר ברצף.

(1) על פי דברי חז"ל, כתב באיזה אופן בירכו את ברכות השחר בעבר, והדגמו את האופן הזה בנוגע

לשתי ברכות.

(2) מהו הטעם לנוהג בעבר, ומהו הטעם לנוהג כיום?

(10 נקודות)

2. פסוקי דזמרה

א. (1) כתבו שתי דוגמאות לאמירות שמותר להפסיק ולומר אותן באמצע פסוקי דזמרה.

(2) כתבו דוגמה לאמירה הקשורה לתפילה, שאסור להפסיק ולומר באמצע פסוקי דזמרה.

(7 נקודות)

ב. (1) מהו הדבר החריג בברכת 'ברוך שאמר' בהשוואה לשאר הברכות?

(2) מה ההסבר של בעל 'ערוך השולחן' לכך?

(6 נקודות)

ג. (1) "אשרי יושבי ביתך" נחשב המזמור העיקרי בפסוקי דזמרה. מהן שתי המעלות שיש במזמור זה?

(2) כתבו הלכה אחת שמראה את המעלה שיש דווקא למזמור זה בפסוקי דזמרה.

(7 נקודות)

3. מקום התפילה והתנהגות בזמן התפילה

א. "אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל, אלא במקום נמוך ויתפלל" (ברכות י, ע"ב).

- (1) מהו הטעם להלכה זו?
- (2) בשו"ע מופיע שיעור הגובה של מקום גבוה עליו אסור לעמוד ולהתפלל. ציינו מהו גובה זה.
- (3) ציינו אפשרות שבה יהיה מותר לאדם להתפלל במקום גבוה מהשאר.
(7 נקודות)

ב. (1) לכתחילה אין להתפלל בפיג'מה ובנעלי בית. הסבירו מדוע.

(2) מבחינת לבוש – באיזה מצב אסור להתפלל?

(6 נקודות)

ג. (1) יש לעצום עיניים בשעת תפילת העמידה. מה הן שתי הסיבות לכך ?

(2) באיזה מקרה מותר להתפלל בעיניים פקוחות?

(7 נקודות)

4. נפילת אפיים, שיר של יום, עלינו לשבח

א. נפילת אפיים

- (1) על איזו יד נופלים בנפילת אפיים? כתבו את דעת השולחן ערוך, ואת דעת הרמ"א.
- (2) נוהגים בנפילת אפיים שלא ליפול על יד מגולה ללא שרוול. מדוע?
- (3) באיזה מקרה אומרים את המזמור של נפילת אפיים בלי להוריד את הראש על הזרוע?
(10 נקודות)

ב. איך מקיימים את מצות "זכור את יום השבת" באמירת שיר של יום?

(4 נקודות)

ג. מה הנושא (התוכן המרכזי) של כל אחד משני חלקי תפילת עלינו לשבח?

(6 נקודות)

5. קדיש ותפילות בזמנים מיוחדים

א. (1) קדיש תתקבל הוא קדיש שלם עם תוספת. מה מבקשים בתוספת זו, ומתי אומרים קדיש תתקבל ?

(2) קדיש דרבנן הוא קדיש שלם עם תוספת. מה מבקשים בתוספת זו, ומתי אומרים קדיש דרבנן?

(10 נקודות)

ב. "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו – קורעין לו גזר דינו".

מה הכוונה "בכל כוחו"? כתבו שני פרושים.

(5 נקודות)

ג. מהי התוספת המיוחדת שמוסיפים בתפילת העמידה במוצאי שבת, ובאיזו ברכה מוסיפים זאת ?

(5 נקודות)

6. תפילת מוסף, הלל, תעניות ציבור

א. תפילת מוסף

(1) ציינו שני זמנים שונים בהם מתפללים תפילת מוסף.

(2) מה הסיבה לכך שחכמים תקנו תפילת מוסף?

(3) מהו תוכן הבקשה המרכזית בתפילת מוסף?

(10 נקודות)

ב. בראש השנה ויום הכיפורים אין אומרים הלל. הסבירו מדוע.

(4 נקודות)

ג. תעניות הציבור שקבעו חכמים נועדו לתשובה וחשבון נפש.

ציינו שתי תוספות שקבעו חכמים בתפילות של ימי התעניות, והסבירו כיצד באים לידי ביטוי בתוספות

אלו הרעיון של התשובה וחשבון הנפש.

(6 נקודות)

בהצלחה!